

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Ex quibus rebus, & qualiter iure communi decima personalis sit soluenda.
punct. 6

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

non est credendum antecessores iustum aliquod privilegium secutos non fuisse, vel pacto aliquo hanc obligationem non redemisse.

Ex dictis in hoc, & præcedenti puncto inferitur consuetudinem, & prescriptionem vim habere circa decimarum circumstantias. V. G. ut solvantur ex iis rebus, & non ex illis, hac mensura, hoc tempore, huic Ecclesie, & non illi, ut deferantur in Ecclesiam, vel solum quando petuntur in area; si enim prescriptio, & consuetudo legem decimarum abrogare potest manente sustentatione ministris necessaria; à fortiori poterit has circumstantias mutare: ita Suar. *cap. 12. num. 15.*

Quod si de transfectione, compositione, commutatione, aut alio simili pacto loquamur dicendum est, virtutem habere liberandi à debito decimarum, & à fortiori ad transferendam ex una Ecclesia in aliam obligationem, mutandâque circumstantias solutionis, ut hoc tempore, hoc loco, in hac quantitate, & ex iis bonis solutio fiat. Debent tamen hæc transfectiones sufficienti autoritate fundari. Hæc autem autoritas debet esse Pontificis, non inter clericos, & laicos compositio faciendâ est, de futuris decimis perpetuum, vel ad longum tempus. Quia est quedam alienatio bonorum immobilium, & iuris spiritualis pro re temporali; at si inter unam, & aliam Ecclesiam compositio faciendâ est, auctoritas Episcopi sufficit, ut alias relatis docet Panormit. in *cap. cum hoc de Decimis*. Rebuff. *tract. de Decimis p. 13. num. 16.* & seq. Fagund. *de quinto præcepto Ecclesie lib. 3. cap. 2. n. 2.* & probat text. in *cap. ex multiplet de Decimis*. Ibi solvatis, vel amicablem rem componatis, verum si compositio non superius destinandi, sed super fructus, quos rector Ecclesie percipere debet, fit, tunc absque consensu Superioris fieri validè, & licitè potest pro via Parochi transfigemur; quia tunc non alienat bona Ecclesie, sed propria, & deciditur, *cap. veniens de transfectionibus*. & tradit Panormit. *ibi*. Fagund. *num. 18.* Ex quo à fortiori constat compositionem de Decimis iam debitis pro aliis fructibus fieri posse à quolibet particulari; sicut etiam eas potest remittere ex rationabili causa: sic Bonac. *disp. ult. de quinto præcepto Ecclesie q. v. n. 3.*

Sed obicitur. Ergo iam sola auctoritas Episcopi potest aliquid à decimarum solutione liberare ex consensu paritum, siquidem possunt laici cum clericis convenire ex consensu Episcopi, ut non solum decimas ex aliquibus prædiis, aut ex lucro personali, vel non in tanta mensura, scilicet decima, sed quod vigesima pars solvantur, aut trigesima. Hoc autem videtur derogare ius Ecclesie, & potestatem habere aduersus legem Pontificis; siquidem auctoritate Episcopi ius commune relaxatur, quod est, ut integrè decimæ solvantur. Respondeo eximi aliquem ab omni debito decimarum non potest fieri auctoritate Episcopi, etiam consentiente clerico, taliter quod hæc pactio sit perpetua, & transeat ad successores; bene tamen poterit diminuire partem decimarum, hoc est, ut non solvat ex iis rebus, in hac mensura, & in hoc loco, quia ob utilitatem Ecclesie concessa est in hac parte potestas Episcopi ad firmam huiusmodi pacta: quia hæc ad circumstantias decimarum pertinere videntur, & licet videatur ius commune relaxari: quod est integrè decimas solvere, hoc ius commune videtur Episcopo potestatem habere relaxandi, si partes inter se consentiant, ita expressè glossa cum Hostiensis, in *cap. statutu. 2. de transfectionibus. verbo personam Ecclesie sitam, & iam videtur affirmare*. Suar. *suprà. n. 15.*

PUNCTUM VI.

Ex quibus rebus, & qualiter iure communi decima personalis sit solvenda.

- 1 Quid Pontifex in hac re statuerit.
- 2 An ex bonis adventitiis, legato, donatione, hereditate debeatur decima? Proponitur ratio dubij.
- 3 Ex iis bonis decimæ personales non debentur.
- 4 Miles de militia, artifex de artificio, advocatus de acquisitis consilio debet solvere decimam.
- 5 De iniuste acquisitis cum obligatione restituendi non debetur decima, secus de illis qua iniuste retinetur, etiam si male acquisieris, dummodo hoc publicè non consistet.
- 6 Quo tempore hæc decimæ personales solvenda sint.
- 7 In solvenda decima personali deducenda sunt expensæ factæ in lucri acquisitione.
- 8 Quæ computanda sunt nomine expensarum, & an sustentatio propria personæ, & familia comprehendatur.
- 9 Hæc decimæ, ubi quis habet domicilium, & recipit sacramenta, solvenda sunt.
- 10 Hæc procedunt ex iure communi. At consuetudine omnibus serè partibus hæc decima sunt abrogata.

Hic dubitationi responderi Pontifex in *cap. ex transmissa de Decimis*: ubi ait: Fidelis homo ex omnibus, quæ licitè potest acquirere decimas erogare tenetur, & in *cap. non est eodem tit. de negotiatione*, de ipsa etiam militia, & venatione,

& de omnibus bonis decimæ sunt ministris Ecclesie tribuendæ, idem habetur *c. cum homines eod. tit. c. decim. 26. q. 1.*

2 Circa hæc dispositionem aliqua dubia occurrunt. Primum: an ex bonis adventitiis, legato, donatione, hereditate tenetur legatarius, donatarius, & hæres decimam solvere? Et ratio dubij est, quia sunt bona acquisita licitè. Debetur ergo decima, iuxta *cap. ex transmissa de Decimis*. Ibi de omnibus, quæ licitè homo potest acquirere, decimas erogare tenetur, & ita affirmat glossa in *cap. pastoralis, de Decimis*. Sylvest. *verbo decima à num. 10. Azor. 1. 1. lib. 7. cap. 35. q. 8.* quadam limitatione apposita: nempe ut debeatur de rebus mobilibus, & quæ ad hæredem extraneum transferunt, secus de immobilibus, vel quæ ad filium decedunt, quia filius cum patre eandem personam constituent, consentit Fagund. *de Decimis lib. 1. c. 2. n. 9.*

3 Nihilominus pro certo tenendam est decimas personales non deberi iure communi ex bonis, quæ nobis, legato, donatione, hereditate, aut alia simili actione eveniunt. Ita Innocent. in *cap. non est, de Decimis*, & estque esse opinionem antiquorum. Panormit. *inclinat. in cap. pastoralis de Decimis*. Azor. *cap. 25. q. 8. & 21.* Bonacin. *disp. ult. de quinto Ecclesie. præcepto. q. 1. p. 3. num. 2.* Valenc. *t. 3. disp. 6. quest. 5. p. 3.* Suar. *lib. 2. cap. 31. num. 6. cum aliis*. Ratio est, quia hæc omnia bona non sunt fructus personæ; siquidem non actione, industria, & labore personæ proveniunt, neque ipsa persona propriè talia bona acquirat, sed personæ acquiruntur, cum non ab eius actione, sed ab actione donantis potius proveniant; non igitur sunt fructus personæ; aliis de rebus etiam immobilibus testamento, vel donatione, testibus deberetur decima personalis, quæ à nullo serè auctore admittitur; siquidem etiam acquiruntur immobilibus, sicut mobilibus, neque textus distinguit inter bona immobilia, & mobilia, sed dicit absolute de bonis omnibus, quæ homo licitè potest acquirere. Item deberetur decima de acquisitis titulo elemosinali, quod nemo concedit. Quapropter intelligi debent text. *viniferæ lites*, loquentes, & præcipientes de omnibus bonis decimam solvi, hoc est de omnibus bonis, quæ homo acquirat propria inquam actione, & labore. Quæ verò ei donantur, vel in testamento relinquuntur, non tam acquirat, quam ei acquiruntur.

4 Secundo, Dubitari potest quia ratione tenetur miles de militia, negotiator de negotio, artifex de artificio reddere decimas, & similiter advocatus de suo officio, comparatur militibus, & militate dicuntur, in *leg. advocati. Cod. de advocat. diversor. iudiciorum. in priori tit.* siquidem hæc omnia iusta sunt stipendia laborum, & sicut qui domum vendit pretio iusto, non tenetur ex pretio decimam solvere, quia non magis acquirat, quam donat, similiter qui iusto stipendio labores proprios vendit, & locat, ex lucro acquisito non videtur pretium debere? Respondeo est iusta sint stipendia; quia tamen sunt fructus nostræ personæ: ea de causa debentur decimæ: sicut cum domus locatur, ex locatione debetur, quia est fructus, ita similiter labores nostri sunt fructus, & ita debentur decimæ in eam partem, quæ fuerint æstimata, & constat ex *cap. de ima. 16. q. 1.* & *cap. ex transmissa, de Decimis*, & tradit Rebuff. *tract. de decimis q. 3. Suar. 1. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 3. n. 3. & seq. & cap. 32. n. 1. & seq.* Fagund. *de quinto ecclesie. præcepto. lib. 1. cap. 2. n. 10.* Adpeto tamen deberi decimam ex fructibus tuo labore acquisitis, si fructus sint res mobiles, secus si immobiles. Quapropter Rex obtinens civitatem aliquam bello iusto, non tenetur ex rebus immobilibus decimam solvere; quia ita interpretatur consuetudo, fore quia lucrum illud rei immobilis paritum est plures fructus, ex quibus decimæ solvi debent. At tenetur ipse, & quilibet miles ex lucro iustæ prædæ decimam erogare; quia est lucrum ex militia, & fructus illius, ex qua decennium debetur, iuxta *cap. decima. 16. q. 1.* & notavit Fagund. *de decimis lib. 1. cap. 2. n. 12.* De pretio verò dato pro re vendita decimas non debes, nisi fore lucrum aliquod tibi ex venditione accerscat, quia pretium neque est fructus personæ, neque rei, sed est res vendita æquivalenter.

5 Tertio, Dubitari de rebus iniuste acquisitis: Et sub distinctione respondeo: si sint iniuste, taliter quod obligationem habeas restituendi, certum est, decimam non deberi; quia tibi non sunt acquisita, & constat ex *cap. ex transmissa, de Decimis*, ubi de licitè (id est iuste) acquisitis, & tradit glossa *ibi*. D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 2. Sylvest. *verbo decima. n. 12.* Lessius *de iust. lib. 2. cap. 39. dub. 3. n. 13.* Fagund. *de quinto Ecclesie. præcepto. lib. 1. c. 2. n. 14.* Suar. *t. 1. de relig. tract. 2. lib. 1. cap. 32. n. 7.* Si verò retines iniuste, licet illicite acquisitis, ut quia accepisti ob fornicationem, vel homicidium, malâmve sententiam; tunc si peccatum sit publicum, decimam non deberi, quia Ecclesia non vult illam accipere, ne aliquo modo videatur tam male acquisita approbare. Si verò peccatum ex quo lucrum provenit, non fuit scandalosum, debes decimas; quia cessat præsumptio approbationis, ita Sylvest. *verbo decima. q. 6. cum Hostiensis*. Azor. *suprà. cap. 31. q. 13. cum D. Th. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 1.* Suar. *lib. 1. cap. 31. n. 7. & 9. & 10.* Bonac. *de decimis. p. 3. n. 2.* Fagund. *de n. 17.* Valenc. *disp. 6. q. 5. p. 3. in fine.*

6 Quarto dubiatur; quando hæc decimæ personales debeantur? Respondeo primò non deberi decimas personales, nisi ad finem anni, & in aliquibus rebus ad finem vite. Vide fit, si quis lucrum ex negotiatione, militia, ludæ acquirat, & intra annum amittat, non debet solvere decimam, neque ratione

ratione rei acceptae quam non habet, neque ratione iniuste accipientis; quia non erat debita quousque annus finiretur, vel vita terminaretur, ita Saa. verbo decima, num. 1. & Azor, lib. 7. cap. 35. q. 9. in fine, sed praecipue q. 16. cum Abbate, in c. peruenit. n. 3. de Decimis, & glossa in c. reuertimini, in verbo annus, 16. q. 1. censent ad exitum anni esse solvendum. Rebuff. q. 12. num. 4. & leg. Suarez lib. 1. cap. 37. num. 3. qui computationem anni affirmat debere esse secundum communem cursum, vel debere assignari communi conventioni.

7. Quirò dubitatur; an deducenda sint expensae, quae in acquisitione lucrifaciunt? Affirmative respondeo ex c. pastoralis, de Decimis, ubi Pontifex in negotiatione concedit, vt possint expensae deduci prius quam decima solvantur ex lucro. Et licet in cap. non est, praecipiat Pontifex integre decimas soluere, atqueam deducantur villae de bonis praedictis expensae, & bona, quae recidunt non solum fructus praediales, sed personales comprehendantur, si quidem ait decimas esse solvendas de vino, agro, fructibus, negotiatione, militia, venatione, &c. tamen quia cap. pastoralis, postea est: & ibi conceditur expensas deduci ex fructibus lucri; affirmare debemus cap. non est, solum de praedialibus decimis loqui, cum affirmat, ne expensae deducantur, vt sic contra manifestam subsequentem decisionem non procedat; & ita tenet glossa, cap. non est, c. pastoralis de Decimis, & ibi Innocent. Panormit. & alij, Suar. de relig. lib. 1. de diuino cultu. c. 33. num. 2. Fagund. de quinto Eccles. praepo, lib. 1. c. 2. num. 18. Ratio vero, quare in negotiatione deducantur expensae, non in fructibus, & redditibus est. 1. quia in negotiatione operatur manus hominis, sed in alijs praecipue operatur manus Domini. Secundò ne bis eadem res decimaretur, decimaretur inquam; quia est lucrum personale, & decimaretur quia pecunia decimata acquiritur. 3. Quia non reputatur lucrum, nisi id quod remanet deductis expensis. At in fructibus terrae, omnia quae ex terra nascuntur, fructus nuncupantur, & semen quod terra est mandatum, nomen fructus obinet; cum in aliam formam, transfusurum est terra oriatur.

8. Quae vero computari debent nomine expensatum, Respondeo omnia illa esse computanda, quae ad vendendum, negociandum, vel lucrandum expendantur alijs non expendendis. Sic Suar. cap. 33. num. 6. Fagund. lib. 1. de Decimis. c. 2. n. 10. An vero sustentatio personae, & seruicium, quae absque illa negotiatione non fieret, computanda sit; Probabilitate non caret computandam esse; cum quia sunt expensae factae absolute in negotiatione, & lucro acquirendo; siquidem absque sustentatione propria, & familia non potest vllum lucrum acquiri, & hunc modum dicendi approbate videtur Rebuff. tract. de decimis. q. 11. num. 4. & 6. & Suar. cap. 33. num. 6. licet contrarium affirmet, hunc tamen non resutat, vt improbabilem: veretur tamen dire hanc licentiam: siquidem hae sententia posita pauca essent, qui decimas personales soluere tenerentur, nisi negotiatores, & mercatores copiosi; cum in vestitu, & victu omnia ferè luera acquisita necessaria sunt insumere, tamen hoc non est magis momenti; imò videtur potius rationi consentaneum; vt solum ex lucro, quod illis accrescit, deducta conueniente sustentatione sua, debeantur decimae, nam illud proprie est, quod lucrum vocatur, reliqua vero in acquirendo illo lucro consumuntur.

9. Sextò dubitatur de loco, ubi haec decimae debentur? Est affirmandum iure commun. Ecclesiae parochiali, ubi quis habet domicilium, & Sacramenta suscipit, debet hanc decimam. cap. ad Apostolica, de Decimis, & cap. 2. de Sepulturis, in 6. & c. vlt. de parochiis, & alij, quae referuntur. 16. q. 1. & Doctores communiter. Quod si quis habeat duo domicilia, & in vna parochia residat in hyeme, in alia vero estate diuidat decimam. Si vero plura domicilia, vnum sit principale, aliud quasi accessorium, soluet decimam illi parochiae, in qua habet principale domicilium. Quapropter semper attendi debet domicilium principale, etiam si parochianus toto ferè anno extra parochiam laborat, & de facto suscipiat Sacramenta; quia illud est per accidens. Quòd si nullibi habeat domicilium, ibi debet soluere, ubi maiori parte habitat, & quasi domicilium ponit, ita communiter Doctores. Nau. art. 2. de decimis num. 3. Azor. lib. 7. cap. 35. q. 14. Suar. cum alijs lib. 1. cap. 21. n. 1. & 2.

10. Aduertendum tamen est haec omnia procedere de iure communi, quod ferè in omni regione abrogatum est consuetudine, seu praescriptione contraria. Quare nullibi ferè decimae personales sunt in vfu, vt ex doctoribus citatis constat, praecipue et Panormit. in c. cum homines, de Decimis num. 5. in fine, & passim docet Suar. tradit Valen. disp. 6. q. 5. p. 3. sine, & Saa verbo decima. n. 1. Quapropter consulenda est consuetudo.

PUNCTVM VII.

Ex quibus rebus, & qualiter decimae praediales soluenda sint.

1. Decimae praediales, & mixtae ex omnibus fructibus mobilium, & immobilium debentur, variis quae exemplis explicatur.

- 2. Proponitur quaedam obiectio, & soluitur.
- 3. Si ager ematur ex fructibus non decimatis non debetur, nisi vna decima.
- 4. Obstat Panormit. sed illi fit satis.

1. Vb praedialibus decimis mixta comprehendimus; quia naturam praedialium imitantur. Haec omnes debentur ex omnibus fructibus, & prouentibus rerum mobilium, & immobilium. Habetur cap. tua nobis, cap. non est, cap. ex trans mixta, cap. nuncios, & alijs de Decimis. Idem constat ex varijs capitulis in decreto. 16. q. 1. & 7. & tradit D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. q. 87. art. 2. Ratio est clara; quia omnium fructuum Deus est autor, & productor: debet ergo vt talis rationis Decimarum oblatione, omnium illorum; quia non est maior ratio de his, quam de illis. Sed vt haec omnia clarius explicantur, accipe exempla, in quibus aliqua esse potest difficultas. 1. non solum ex tritico, sed ex palea Decima debetur. Ita Abbas in cap. peruenit de Decimis num. 3. Fagundez de quinto Eccles. praepo, lib. 1. cap. 4. num. 2. Suar. cap. 34. num. 2. Azor, lib. 7. cap. 35. q. 9. Ratio est, tum quia ex grano debetur decima, cap. non est de Decimis, sed palea spectato rigore iuris granum est. Ergo ex illa debetur decima, tum quia palea inter fructus computatur, vt colligitur ex leg. aded §. cum quis, ff. de acquir. rerum Domini. Vnde etiam si triticum decimetur post tituram manet obligatio soluendi paleam, nisi aliud consuetudine introductum sit. Item ex omnibus fructibus arborum, & ex oleis minutis, & leguminibus, cap. ex multis, lib. 1. de blado, & vniuersis leguminibus. Excipiuntur tamen minuta olea, quae ex hortis colliguntur non ad lucrum, sed ad quandam commoditatem, & voluptatem suae familiae: ex his enim non videtur danda decima: ita D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 3. Soto lib. 9. de iustit. q. 4. art. 2. ad 3. & indicat Suar. cap. 34. n. 7. circa finem. Item ex molendinorum prouentibus etiam ad ventum debetur decima, c. peruenit. cap. pastoralis, cap. ex transmissa. Quia absolvere est rei fructus, & tradit Suar. lib. 1. de Decimis cap. 34. n. 3. Fagundez de quinto Eccles. praepo, lib. 1. cap. 4. num. 5. Similiter ex locatione domus, furni, piscinae, aut praetii, aut alterius cuiusuis rei decima debetur, c. commissum, cap. pastoralis de Decimis. Vnde à fortiori ex ipsa herba, si in fasciculos colligatur, & vendatur, vel si arbores nemorum scindantur: ex omnibus his decima debetur; quia sunt fructus terrae, & lucrum, quod nobis accrescit, ita omnes Doctores. Si vero pratum non locetur, neque herba colligatur, sed tua animalia ibi pascant, non debes ex herba decimam; quia non videtur esse debita, quousque sit collecta, vel locationis ratione pretium datum. Ita Azor. supra. Ex animalibus vero debentur decimae, vt de se constat, & de fructibus ab eisdem prouentibus, vt caseum, lac, butyrum, &c. & in apibus de melle, & cera habetur. cap. qui unque, cap. omnes, 16. q. 7. & c. nuncios de Decimis. De ipsis vero examiniibus, quae denud prodeunt non videtur decima deberi; habentur enim quasi animalia syluestria, & industriae personae tribui debent, quod colligantur, ita Azor. supra. & cap. 34. n. 4. Ex genitura vero animalium syluestrium ait Suar. non solui decimam, nisi quando capiuntur, & interficiuntur. Plura alia exempla adducunt supra dicti Doctores. Sed ex his fieri est iudicium ferri: Aduertenda tamen est in omnibus his consuetudo, quae si immemorabilis sit, sufficit ad excusandum decimam, vel anni 40. cum titulo vt ex dictis constat.

2. Solum obicit Suar. aduersus hanc doctrinam videri duplicem decimam ex illdem fructibus deberi; nam si quis locet itagnum ad piscandum, vel nemus circumdandum ad colligendas feras, tenetur ex lucro soluere decimam, quae est quasi quaedam decima omnium piscium, vel omnium animalium, quae in illo loco sunt inclusa: ipse vero venator ex animalibus collectis tenetur etiam decimam soluere. Ergo iam ex eadem re duplex decima soluitur, quod est contra vltim. Ecclesiae, vt sumi potest, ex cap. pastoralis, & colligit Abbas ex cap. non est de Decimis.

Respondet tamen & optime ipse Suar. duplicem decimam ibi solui, aliam inquam praedialem, aliam vero personalem, sed non ex eadem re. Soluit praedialem venditor, vel locator ex locatione piscinae, vel nemoris; personalem venator, seu piscator. Et ita hic debet computare pretium datum pro locatione, & omnes expensas factas in colligendis feris, & illis computatis de residuo decimam tenetur erogare, & consequenter non ex eadem re soluitur decimae, sed ex ductis; siquidem iam pretium deducitur.

3. Dubitare tamen aliquis possit; an si ex pecunia, vel fructibus non decimatis ager ematur, fructus agri debeantur Ecclesiae non solum quoad decimam partem titulo decimationis, sed etiam quoad aliam decimam, eo quod fuit emptus pecunia, vel fructibus non decimatis?

Respondeo probabiliter esse non solum in foro conscientiae, sed etiam exteriori decimam illam non deberi, sicut enim qui lucratur vltima pecunia, aut agrum emit, non debet fructus soluenti vltimas; quia bona empti alicuius pecunia, non sunt eius, cuius est pecunia, vt doctè tradit Covarr. lib. 3. var. cap. 3. n. 6. Similiter neque ager emptus pecunia, aut fructibus non decimatis

